

N:o 11.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Mars 1871, kl. 2 e. m.

Memorial, angående Artiklarne 7—10 i Banko-reglementet.

Efter granskning af de stadganden, som äro intagna i Banko-reglementet under Artiklarne 7, 8, 9 och 10, samt pröfning, i sammanhang dermed, af de vid denna riksdag väckta motioner, som hafva afscende på nämnda delar af reglementet, får Utskottet nu hos Riksdagen anmäla och föreslå de förändringar, Utskottet funnit erforderliga.

Hvad angår *sjunde Artikeln*, som handlar om bankostatens löneförmåner, grunderna för befordringar och pensionsberäkning samt ordningsstadganden, har intet förslag till ändring blifvit inom Kamrarne framställt, och Utskottet finner icke heller någon annan sådan behöflig, än att i 94 §, som innehåller aflöningsstaten för Bankens tjänstemän, uteslutning bör ske af det å sidan 76 af tryckta reglementet under rubriken "arfvoden" upptagna anslag till notarien vid Banko-fullmäktiges expedition för bestridande af kanslist-göromål, stort 1,000 R:dr. Banko-fullmäktige hafva nemligen under den 4 Augusti nästlidna år tillsatt en å stat upptagen, men dittills obesatt kanslist-tjänst vid Fullmäktiges expedition och dervid förklarat det af notarien vid expeditionen, enligt staten uppburna nyssnämnda arfvode skola användas till kanslistens aflönande.

Som ingen annan ändring i aflöningsstaten för Bankens tjänstemän eller i öfriga, uti 94 § förekommande, med aflöningsstaten sammanhängande stadganden är ifrågasatt, hemställer Utskottet allenast,

1:o

att ur reglementets 94 § må, med bibehållande af §:n i öfrigt oförändrad, uteslutas de å sidan 76 förekommande orden: "*till notarien vid Banko-fullmäktiges expedition för bestridande af kanslist-göromål, R:dr 1,000*".

Åttonde Artikeln, om diskont- och låne-kontoren, innehåller uti § 132 aflöningsstaterna för lånekontoren i orterna; och är, hvad angår lånekontoret i Wisby, anvisad i ett för allt en summa af 6,000 R:dr årligen, kostnaden för revisionen

af lånekontorets förvaltning och räkenskaper häri ej inbegripen. Då förvaltnings-kostnaderna vid detta kontor medtog hela den nämnda summan, samt § 135, enligt hvilken lånekontorens styrelser ega att, när tjänsteman af sjukdom eller annat laga förfall hindras att bestrida tjänsten, åt hans vikarie meddela arfvode efter de grunder, som äro i detta afseende inom Banken gällande, likväl hvad beträffar Wisby lånekontor gjorde den inskränkning, att det nämnda förvaltnings-anslaget ej finge öferskridas, och sålunda den genom sistnämnda § lånekontors-tjenstemännen i allmänhet förunnade förmån till all kraft och verkan upphäfdes för tjenstemännen vid lånekontoret i Wisby, har Herr *E. Leijer* i motion N:o 134 hemställt om sådana ändringar uti nyss omförmälda §§, att arfvoden till vikarier för tjenstemän vid Wisby lånekontor, hvilka af laga förfall hindrades från tjänstens bestridande, kunde, oberoende af det bestämda förvaltnings-anslaget, få anvisas, samt för detta ändamål hemställt dels att ur reglementets § 135 måtte utslutas orden: "dock under iakttagande, hvad angår lånekontoret i Wisby, att anslaget för detta kontors förvaltning på det hela icke öferskrides"; dels att i § 132 mom. 1 litt. C. orden: "för lånekontoret i Wisby i ett för allt en summa af 6,000 R:dr R:mt årligen; kostnaden för revisionen af lånekontorets räkenskaper och förvaltning häri ej inbegripen" måtte blifva på det sätt förändrade, att sista meningen komme att lyda: "kostnaden för revisionen af lånekontorets räkenskaper och förvaltning samt vikariats-arfvode på grund af § 135 häri ej inbegripen".

Utskottet har i anledning af denna motion begärt yttrande af Banko-fullmäktige, som anfört: att genom de i § 132 mom. 1 litt. C. åt styrelseledamöter, tjenstemän och betjente vid lånekontoret i Wisby anvisade löner, arfvoden och tjenstgöringspenningar anslaget för kontorets förvaltning på det hela vore så nära medtaget, att deraf återstode allenast en sjettedel eller 1,000 R:dr till hyra och expenser, hvadan sannolikt, äfven med iakttagande af all nödig sparsamhet, föga om ens något deraf kunde afses till så beskaffade arfvoden, som de ifrågavarande; att således, derest det funnes med billighet öfverensstämmande att för tjänsteman vid lånekontoret i Wisby, som af sjukdom eller annat laga förfall hindrades från tjänstens bestridande, bereda tillfälle till lönens bibehållande oafkortad, ändring i de hithörande föreskrifterna vore erforderlig; att emellertid utslutning af det vid § 135 fogade inskränkande tillägget icke syntes vara lämplig, emedan i sådant fall ingen annan yttersta gräns för vikariats-arfvodenas totalbelopp komme att finnas, än summan på det hela af de till tjenstemännen utgående löner, men att den anmärkta olägenheten kunde på annat-sätt afhjelpas; samt att, ehuru det icke borde lemnas utan uppmärksamhet hurusom emellan tjenstemännen vid lånekontoret i Wisby och vid öfriga lånekontor den icke oväsentliga skiljaktighet beträffande deras förhållande till lånekontoret förefunnes, att de seduare äro, med allenast ett eller annat undantag, upptagna utslutande af tjänsten vid lånekontoret, under det tjenstemännen vid Wisby lånekontor hafva sin hufvudsakliga sysselsättning utom lånekontoret, Fullmäktige likväl ansåge sig böra till Utskottets bepröfvande öfverlemna, huruvida icke anledning förefunnes att hos Riksdagen föreslå, det anslaget för lånekontoret i Wisby måtte förhöjas från 6,000 till 6,500 R:dr, kostnaden för revisionen af lånekontorets förvaltning och räkenskaper häri ej inbegripen, hvarigenom för expenser behöflig tillökning borde vinnas på samma gång som tillfälle bereddtes att kunna af anslaget godtgöra vikarie för tjänsteman, som tillfälligtvis kunde af sjukdom eller annat laga förfall hindras från tjenstgöring.

Hvad Banko-fullmäktige sålunda föreslagit, finner Utskottet sig böra i alla delar tillstyrka och hemställer fördenskill,

2:o

att Herr E. Leijers ifrågavarande motion endast i så måtto må vinna afseende, att, med höjande af förvaltnings-anslaget för Wisby länekontor från 6,000 till 6,500 R:dr, mom. 1 litt. C. af reglementets § 132 må få följande lydelse:

“C. För länekontoret i Wisby:

i ett för allt, en summa af 6,500 R:dr R:mt årligen; kostnaden för revisionen af länekontorets räkenskaper och förvaltning häri ej inbegripen.

Af denna summa utgår:

(i öfrigt oförändradt)

men att, i följd häraf,

3:o

icke någon ändring af § 135 må ega rum.

I anledning af en inom Utskottet väckt fråga om förändring af de uti 4:de mom. af reglementets § 132 gifna bestämmelser rörande tur och befodringsrätt inom Banken för de vid länekontoren i orterna anställda banko-ombud, har Utskottet inhemtat utlåtande af Banko-fullmäktige, som i detta ämne anført följande:

“Vid organisationen af länekontoren i Göteborg och Malmö synes det hafva såsom ovilkorligen antagits, att det vid hvardera länekontoret anställda banko-ombud skulle utses inom Bankens tjänstemannapersonal; och den Fullmäktige, genom de meddelade reglementariska föreskrifterna för länekontoren, lemnade rätt att, enär så lämpligt pröfvades, från befattningen återkalla banko-ombud gaf, å andra sidan, anledning till det beslut, att tjänsteman, som till banko-ombud förordnades, vore berättigad icke allenast att bibehålla i Riksbanken innehafvande tjänst, utan äfven att derstädes vinna befordran med bibehållande af förordnandet såsom banko-ombud. De olägenheter, som häraf uppstodo för såväl Riksbanken som banko-ombuden, ansågs det nödigt att undanröjda genom ett stadgande angående tur och befodringsrätt inom Riksbanken för de till banko-ombud förordnade tjänstemän, oberoende af särskild ansökning, hvilket stadgande återfinnes i mom. 4 af Banko-reglementets 132 §. Så länge till banko-ombud antogs tjänsteman tillhörande Riksbanken, var detta stadgande fullt tillämpligt, men ett annat förhållande har inträdt, sedan personer, icke tillhörande Riksbanken, förordnats till banko-ombud. Till denna afvikelse från förut följd praxis föranleddes Fullmäktige icke allenast deraf, att länekontor sedermera inrättats med den inskränkta verkningsskrets, att banko-ombud icke kan uteslutande i och för länekontorets angelägenheter finna sysselsättning, på sätt händelsen är vid Wisby länekontor, utan äfven deraf att rörelsen vid isynnerhet länekontoret i Göteborg vunnit en utsträckning, som hos ett fullt lämpligt banko-ombud derstädes förutsätter, jemte lokalkännedom, andra egenskaper, hvilka endast undantagsvis förefinnas hos Riksbankens tjänstemän.“

“Att banko-ombuds befattning numera ej kan, beträffande göromål och ansvar, jemföras med tjänst i Riksbanken, har ingalunda sin grund deri, att dessa göromål och detta ansvar öfverstiga hvad som kan belöpa på en Bankens tjänsteman, utan återfinnes i göromålens natur. Ombuden vid länekontoren i Göteborg och Malmö hafva till en del enahanda åligganden, som tillkomma Fullmäktiges de-

puterade. Det tillhör dem dessutom bestyr, likartade med dem, som äro anvisade åt de i Diskont-kontorets styrelse deltagande kommissarier och andra Bankens tjänstemän i högsta graden, men icke får häraf dragas den slutsats att banko-ombuden böra vara likställda med hvarken deputerad eller kommissarie i Riksbanken. Banko-ombud är icke, såsom sådant, tjänsteman. Han är styrelseledamot och bör kunna från uppdraget skiljas utan rätt till lön eller pension från Riksbanken, såvida han icke derstädes är tjänsteman, i hvilket fall han ock måste vara skyldig att inträda i den tjänstgöring, som honom anvisas, derest han icke innehar den tjänsteman till pension berättigande ålder. För person utom Banken, som, till banko-ombud antagen, derifrån entledigas, skulle det sannolikt icke falla sig lägligt att i Banken inträda såsom tjänsteman, hvarken i lägre eller högre tjänstegrad; och att ålägga Banken ovilkorlig pensionering af banko-ombud skulle kunna leda till missbruk, som åtminstone ej böra underlättas genom beredande åt dessa ombud af särskilda undantagsförmåner, ingalunda erforderliga för att vid blifvande ledighet framkalla skicklige sökande.“

“Fullmäktige anse således att ofvanberörda 4 mom. af 132 § bör från blifvande reglemente utgå och att någon särskild föreskrift angående tur, befodrings- eller pensionsrätt för banko-ombud icke erfordras. Till de väl aflönade bankoombuds-befattningarne i Göteborg och Malmö skola vid blifvande ledighet skickliga sökande lika litet saknas, som till bankoombuds-befattningen i Wisby, hvilken, efter hvad erfarenheten hittills visat, kan förenas med maktpåliggande och för besvärlig ansedd tjänst på rikets stat. Någon prejudice för nuvarande banko-ombud bör ej heller uppstå genom uteslutning från reglementet af ifrågavarande föreskrift. Ombudet i Malmö innehar redan högsta tjänstegrad inom Riksbanken, hvartill ombud är berättigadt att avancera. Ombudet i Wisby, tillika landskamererare, kan ej gerna afse att få inträde på Riksbankens stat, hvilket han ej heller ifrågasatt, och banko-ombudet vid Göteborgs länekontor, år 1869 dertill förordnad, torde icke vara benägen att, efter åtta års tjänstgöring såsom banko-ombud, vid 58 års ålder ingå i tjänstgöring i lista graden inom Riksbanken, hvartill han, enligt nu gällande föreskrifter är berättigad att då erhålla tur, särdeles som det torde kunna med visshet antagas att, om han qvarstår såsom banko-ombud intilldess han uppnår pensionsålder, understöd för hans återstående lifstid icke lär komma att honom förvägras.“

Förutom hvad Fullmäktige sålunda i afscende på bankoombuds-befattningarne anført hafva de tillika fästat uppmärksamhet på obehöfligheten att för framtiden bibehålla föreskriften i mom. 5 af 132 §, enär det numera icke torde ifrågakomma att tjänsteman i Riksbanken sökte befattning vid länekontor, men, derest sådant skedde, det borde åligga denne att frånträda i Riksbanken innehafvande tjänst.

Hvad Fullmäktige i nu förevarande afscenden anført och föreslagit finner Utskottet sig böra biträda, och hemställer fördenskull:

4:o.

att utur Banko-reglementet mätte helt och hållet uteslutas momenten 4 och 5 af nuvarande § 132, hvilka moment lyda sålunda:

Mom. 4. Person utom bankoverket eller extraordinarie tjänsteman i Banken, som förordnas till banko-ombud, må, efter 8 års tjänstgöring i nämnda egenskap, vara berättigad till tour såsom kontorsskrifvare; vi-

dare, efter 4 års förlopp, uppflyttas i bokhållaregraden och, efter ytterligare 4 års tjänstetid, erhålla tour såsom kamererare, allt likväl med villkor att banko-ombudet fullkomligen motsvarat det honom lemnade förtroende samt under tiden icke blifvit från sin befattning återkallad; egande den af verkets ordinarie tjänstemän, åt hvilken ett dylikt förordnande meddelas, att beräkna sig till godo den tid, han dessförinnan såsom ordinarie i Banken tjänat, så att, om banko-ombudet vid utnämningen redan under 3:ne år i verket innehaft kontorsskrifvare- eller bokhållaresyssla, endast ett års tjänstetid i egenskap af ombud erfordras för erhållande af tour, i förra fallet inom bokhållare- och i det sednare inom kamereraregraden.

För banko-ombud, som vid utnämningen dertill innehar eller sedermera får tour i kamereraregrad, bör tourberäkningen inom graden på vanligt sätt fortgå; men ombud, som, på grund af ansökning, befordras till syssla inom högsta tjänstegraden, vare skyldig att densamma genast tillträda.

Banko-ombud, som, utan eget förvällande varder entledigad, eger att, intilldess han till någon ledig tjänst i Banken vinner befordran, årligen på expektansstat tillgodogjuta ett belopp, motsvarande lönen i den grad, han vid entledigandet innehade.

Mom. 5. Erhåller någon af Bankens tjänstemän annan befattning vid länekontoren, än den i nästföregående moment omförmälda, bibehålle han den tour i Banken, som tillkommer hans der innehafvande lönegrad.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 10, har Herr *O. B. Olsson* på anförda skäl yrkat, att de i Banko-reglementets 137 § upptagna, så kallade välgörenhetsbidrag icke må vidare från Riksbanken utbetalas.

I anledning häraf får Utskottet till en början erinra, att sedan vid sistlidna riksdag, på Utskottets hemställan, dels utslutits ett dittills till allmänna fattigvården i Stockholm anvisadt anslag af 1,500 R:dr, dels förordnats, att det till smärre julgåfvor åt fattiga såväl i hufvudstaden som i landsorterna anvisade anslag af 3,000 R:dr skall i mån af nuvarande gratialisters afgång upphöra, öfriga ifrågavarande välgörenhetsbidrag äro följande:

till allmänna barnhuset i Stockholm	R:dr 4,500: —
„ frimurarebarnhuset i Stockholm	„ 2,250: —
„ frimurarebarnhuset i Göteborg	„ 450: —
„ Gustavianska barnhuset i Norrköping	„ 150: —
„ barnhuset i Gefle	„ 150: —
„ barnhuset i Carlshamn	„ 150: —
„ Malmqvistska barnauppfostringsanstalten i Stockholm „	1,000: —
„ bankostatens enke- och pupillkassa	„ 200: —
	<hr/>
	Summa R:dr 8,850: —

Då vid sistlidna riksdag fråga inom Utskottet väcktes att föreslå indragning jemväl af de sistnämnda anslagen, anmodade Utskottet Banko-fullmäktige att till Utskottet vid nu pågående riksdag meddela fullständig utredning angående tillkomsten af de ifrågavarande välgörenhetsbidragen samt huruvida några särskilda anledningar förefunnos dertill att dessa bidrag äfven för framtiden borde från Banken utbetalas.

Till

Till följd häraf hafva Fullmäktige upplyst: att sedan, till en början, understöd för en gång meddelats barnhuset i Göteborg år 1739, barnhuset för Stockholms län 1756 och barnhuset i Carlskrona 1761, sådana understöd från sistnämnde tid blefvo årliga, churu underkastade förnyad pröfning vid hvarje riksdag alltintill 1772, då det förklarades dels att understödet till frimurarebarnhusen i Stockholm och Göteborg skulle för hvarje år utgå till och med år 1777, hvarefter, enligt beslut fattadt 1778, samma understöd skulle frangent fortfara, dels att, derest barnhus i provinserna komme att anläggas, Banken skulle, dock endast till ett i hvarje provins, men företrädesvis till barnhusen i Norrköping och Carlshamn, utgifva årligt understöd af 1,800 daler kopparmynt, under vilkor likväl att koppypning i hvarje barnhus anställdes och bevis derom vid understödets utbegärande företeddes; att, på grund af sistnämnda vid 1772 års riksdag fattade beslut, Gustavianska barnhuset i Norrköping alltifrån 1779, barnhuset i Gefle från 1780 och barnhuset i Carlshamn från 1804 från Riksbanken haft årligt understöd till det förut bestämda beloppet, med undantag, hvad angår barnhuset i Gefle, hvars understöd för 1797 indrogs, i följd deraf att koppypning under samma år icke varit derstädes anställd; att i de för frimurarebarnhusen i Stockholm och Göteborg förut anvisade understöd vid 1815 års riksdag beviljades förhöjning, till det förra af 750 R:dr och till det sednare af 200 R:dr R:mt, hvarigenom dessa understöd uppbringades till de belopp, som sedermera årligen utgått; att anslaget till allmänna barnhuset i Stockholm tillkom först vid 1850—1851 årens riksdag, på grund af Banko-Utskottets i Memorial N:o 59 sid. 8 gjorda framställning, och anslaget till Malmqvistska barnuppfostningsanstalten i Stockholm vid 1862—1863 årens riksdag, med anledning af Banko-Utskottets hemställan i Memorial N:o 59, sid. 7; att det alltifrån år 1743 till understöd för Bankens betjentes enkor anvisade understöd, sedan bankostatens Enke- och pupillkassa, genom Kongl. Brevet den 29 Augusti 1748, erhöll nådig stadfästelse, årligen till oförändradt belopp utgått; samt att utdelningen från Banken af understöd till fattiga väl började redan 1698, men först 1765 erhöll den form, samma utdelning sedermera haft, och att understödet ökats år efter annat och år 1815 bestämts till 3,000 R:dr.

Vidkommande frågan huruvida berörda anslag borde fortfara, hafva Fullmäktige anfört, hvad angår bidragen till åtskilliga barnhusinrättningar, att om än indragningen af dessa icke inverkade på inrättningarnes framtida bestånd, det dock vore antagligt, att ett sådant bidrags uteblifvande skulle i påräknad inkomst lemna ett tomrum, som kunde leda till inskränkning i en allmännyttig verksamhet; hvadan och då bidragen dels blifvit för lång tid tillbaka beviljade att frangent utgå, dels i sednare tider beviljats under förhållanden, som ännu fortfara att ega sin fulla tillämpning, Fullmäktige hemställde, att desamma måtte än vidare få fortfara; och hafva Fullmäktige, beträffande anslaget till bankostatens Enke- och pupillkassa, likaledes hemställt, att detta än vidare måtte få utbetalas, enär kassan fått uppbära detta till beloppet ringa anslag allt ifrån dess första bildande; upplysande Fullmäktige slutligen i fråga om anslaget till smärre julgåfvor åt fattige, att deraf under nästlidet är indragits 109 R:dr, och att afgången autagligen för hvarje år blefve ganska betydlig, då de flesta understödstagarne vore vid hög ålder.

Med afseende på hvad Fullmäktige i detta ämne upplyst, och då, i händelse dessa bidrag upphörde att från Riksbanken utgå, Riksdagen, efter Utskottets tanke, icke skulle kunna undgå att på annan väg för desamma anvisa ersättning, finner Utskottet för sin del icke skäl att föreslå någon förändring af det nuvarande förhållandet, samt hemställer fördenskull:

5:o.

att Herr O. B. Olssons nu i fråga varande motion icke må till någon åtgärd föränleda.

Slutligen får Utskottet anmäla, att i öfrigt ingen ändring af bestämmelserna i reglementets 9:de Artikel ansetts erforderlig, äfvensom att stadgandena i 10:de Artikeln, om Tumba pappersbruk, jemväl funnits böra förblifva oförändrade.

Stockholm den 16 Mars 1871.

J. von Schwerin.

Utskottets Ordförande.

Reservationer:

Vid punkten 2:o) af Herrar *Lyttkens* och *Samuel Jonsson*.

Herr *J. J. Ekman* ville hafva anmaldt, att han ej närvarit vid behandlingen af punkterna 2:o, 3:o och 4:o.